ఉప సంహారము

మహాభారత కథ పూర్తి అయింది. నా ఐదు సంవత్సరాల కృషి ఫలించింది.

ఐదు సంవత్సరాల కిందట శ్రీ తిరుమల వేంకటేశ్వరస్వామి వారి బ్రహ్మోత్సవాలకు వెళ్లాను. స్వామి వారి దర్శనము తరువాత బయట కూర్చుని వున్నాను. అప్పుడు నాకు దైవికంగా ఒక ఆలోచన వచ్చింది. అదే... మహాభారత కథను తేట తెలుగులో రాస్తే ఎలా ఉంటుందా అని.... నేను హైదరాబాదు వచ్చినా నాకు అదే ఆలోచన. అప్పటికే నేను తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారు ప్రచురించిన మహాభారతము పరిశోధిత గ్రంధము నాలుగు సంపుటములు కొని పెట్టుకున్నాను. అది చదవడం మొదలెట్టాను. మా గురువుగారు శ్రీ యమ్.నరశింహారావుగారిని అడిగి సందేహాలు తీర్చుకున్నాను. ఆ ప్రకారంగా నా మహాభారత రచనకు అంకురార్పణ జరిగింది. ఇంక ఎలా రాయాలి అనేది ఒక సంశయం.

నేను 1999 లో హైకోర్టు సర్వీసు నుండి రిటయిర్ కాగానే ఒక కంప్యూటర్ కొనుక్కున్నాను. ఒక ఇన్సిట్యూట్ లో చేరి విండోస్, యం.యస్. ఆఫీస్, అడోబ్ పేజిమేకర్, శ్రీలిపి తెలుగు నేర్చుకున్నాను. మేము ప్రతి ఆదివారము సత్సంగము చేస్తాము. దానికి ఉపయోగపడే ఒక చిన్ని పుస్తకాన్ని మా గురువుగారి ప్రోద్బలంతో కంప్యూటర్‌లో రూపొందించాను. అది అందరి మన్ననలు పొందింది. ఆ అనుభవంతో మహాభారత కథను తేటతెలుగులో డిజిటల్‌లో రూపొందించడానికి పూనుకున్నాను.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

కొంతకాలానికి శ్రీయుతులు కె.వి.రావుగారు, విష్ణుప్రసాద్ గారు, కృష్ణార్జునులు మాదిరి నాకు పరిచయం అయ్యారు. నాకు భక్తిపేజీల గురించి తెలిసింది. అప్పటినుండి మహాభారతము ధారావాహికంగా తెలుగు భక్తి పేజీలు సంచికలో వస్తూ ఉంది. ఈ ఐదు సంవత్సరాలు నెలకు ఒక్క ఆశ్వాసము వంతున రాసి పంపాను. ఏ ఒక్క నెల కూడా తప్పలేదు. అది అంతా ఈ శ్రీ వేంకటేశ్వరుని కరుణా కటాక్షము అని చెప్పాలి. ఈ నాటికి శ్రీ మహాభారతము ఏ ఒడిదుడుకులు లేకుండా పూర్తి అయింది.

ఇన్ని రోజులు నన్ను ఆదరించి ప్రోత్సహించిన శ్రీయుతులు కె.వి.రావుగారికి, విష్ణుప్రసాద్ గారికి, గోపీకృష్ణ గారికీ, మహాభారతమును చదివి నాకు తగు సలహాలనిస్తూ ప్రోత్సహించిన పాఠకులకు నా హృదయపూర్వక నమస్కారాలు తెలుపుకుంటున్నాను.

మహాభారతము పుట్టుపూర్వోత్తరాలు.

మహాభారతము ఐదేండ్ల పాటు అధ్యయనం చేసిన తరువాత నాకు కొన్ని విషయాలు తెలిసాయి. అవి మీతో పంచుకోవాలి అనుకున్నాను. అందుకే ఈ శీర్షిక రాస్తున్నాను.

భారతదేశ చరిత్రను అనుసరించి క్రీస్తుపూర్వము ఐదువేల ఏండ్లకు పూర్వమే మన దేశంలో అక్కడక్కడా నదీతీరాల్లో మానవులు నివసిస్తూ ఉండేవారు. ఎక్కువగా సింధునదీ తీరప్రాంతాలలో, గంగా యమునా తీర ప్రాంతాలలో ఉండేవారు. అప్పుడు ఉత్తర దిశనుండి కొంత మంది సంచార జాతులు (ఆర్యులు) మన దేశంలోకి వచ్చారు. వారు ఆజానుబాహులు. ప్రకృతి శక్తులను ఆరాధించేవారు. వారికి అప్పటికే స్థానికంగా ఉన్న జాతులకు పోరాటం

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

జరిగింది. కొంత మంది పారిపోయారు. మరి కొంత మంది వారిలో కలిసిపోయారు. ఇది ఏ పది ఇరవై ఏండ్లలో జరిగింది కాదు. వందల సంవత్సరాలు జరిగింది. తరువాత ఆర్యులు స్థానికులతో కలిసి నదీతీరములలో స్థిరనివాసము ఏర్పరచుకున్నారు. గణములు ఏర్పడ్డాయి. జనపదాలు ఏర్పడ్డాయి. వారికి రాజులు ఏర్పడ్డారు. వర్ణవ్యవస్థ రూపుదిద్దుకుంది.

రాజులతో పాటు జ్ఞానులు, ఋషులు కూడా వృద్ధిచెందారు. వారు కూడా నదీ తీరాలలో ఆశ్రమాలు, గురుకులాలు ఏర్పరచుకున్నారు. వారి శిష్యులకు తాము చూచినవి (ద్రష్టలు), విన్నవి (శ్రుతులు) తాము జ్ఞాపకం ఉంచుకొన్నవి (స్మృతులు) శిష్యులకు చెప్పసాగారు. ఆ శిష్యులు కూడా తాము చూచినవి, విన్నవి, తెలుసుకొన్నవి, జ్ఞాపకం ఉంచుకున్నవి తమ తమ శిష్యులకు చెప్పసాగారు. అలా గురు శిష్య పరంపరగా తెలుసుకోదగ్గ విషయాలు, విజ్ఞానదాయకమైన విషయాలు ఒకరి నుంచి ఒకరికి మౌఖికంగా అందించబడ్డాయి. అవే వేదములు. (విద అనగా జ్ఞానము, తెలుసుకోదగ్గది అని అర్థం). ఆ ప్రకారంగా అపౌరుషేయములు అనగా ఏ ఒక్కరి చేతా చెప్పబడని, అందరి చేతా చెప్పబడిన వేదములు శతాబ్దాల పాటు మౌఖికంగా గురుశిష్య పరంపరగావృద్ధిచెందాయి.

కలగా పులగంగా ఉన్న వేదములను ఒక క్రమ పద్ధతిలో పెట్టే బృహత్కార్యమును స్వీకరించాడు వ్యాసుడు. దేవతలను స్తుతించే స్తుతులు, స్తోత్రాలు, రాజుల కథలు, ఆ నాటి ఆచార వ్యవహారాలు, అలవాట్లు, దురలవాట్లు, ఆర్థిక,సామాజిక పరిస్థితుల గురించి చెప్పబడిన శ్లోకములను (ఋక్కులను, మంత్రములను) ఒక చోట చేర్చి దానికి ఋగ్వేదము అని నామకరణం చేసారు. తరువాత, యజ్ఞములు, యాగములు, వ్రతములు, క్రతువులు, అవి చేసే విధానము, యజ్ఞము ఎలా చెయ్యాలి, ఏయే మంత్రాలు

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

వల్లించాలి, యజ్ఞకుండము ఎలా నిర్మించాలి, వేటి వేటిని బలి ఇవ్వాలి. ఊపస్తంభములు ఎన్ని ఉండాలి ఇటువంటి వివరములతో కూడిన మంత్రములను అన్ని కూర్చి దానికి యజుర్వేదము అని పేరుపెట్టారు. కొంత మంది గాన ప్రియులు ఈ మంత్రములను సరళంగా, రాగయుక్తంగా చదవడం చేసేవారు. అలా రాగయుక్తంగా చదవడానికి అనుకూలంగా ఉండే మంత్రములను ఋగ్వేదమునుండి, యజుర్వేదమునుండి వేరు పరిచి వాటికి సామవేదము అని పేరు పెట్టారు. ఇలా మూడు వేదములు ఏర్పడ్డాయి.

నిజానికి వేదములు మూడు. అందుకే త్రయీ వేదములు త్రయీ విద్య అని అంటారు. కాని పైమూడు వేదముల పరిధిలోకి రాని అంశములు వాటికి సంబంధించిన శ్లోకములు అన్నిటినీ అధర్వణవేదములో చేర్చారు. అందులో మంత్ర తంత్రములు, యుద్ధ తంత్రములు, అస్త్రశస్త్రముల వివరములు ప్రయోగ ఉపసంహారములు, యుద్ధరీతులు, ఇలా అన్ని రకములైన శాస్త్రములు అధర్వణవేదములో చేర్చారు. కాబట్టి ఒక వేదములో ఉన్న మంత్రములు మరొక వేదములో కూడా కనపడుతాయి. ఆ ప్రకారంగా వేదవిభజన జరిగింది.

ఇక్కడే ఒక చిక్కు వచ్చి పడింది. ఈ వేదములు సామాన్య జనాలకు అర్థంకావడం లేదు. బ్రాహ్మణుల చేతిలోనే ఉండేవి. కొందరు స్వార్థబుద్ధితో వేదములు బ్రాహ్మణేతరులు, స్త్రీలు చదవరాదు అని నిషేధించారు. అప్పుడు వేదవిద్యను అందరికీ అందుబాటులోని తీసుకురావాలనే ఆకాంక్షతో వేదవ్యాసుడు ఒక ఇతిహాస రచనకు పూనుకున్నాడు. ఇతిహాసము అంటే ఇలా జరిగింది అని అర్థము. వేదకాలంలో జరిగిన సంఘటనలు, వేదములలో చెప్పబడిన రాజులు, పాత్రలు ఆధారంగా ఆ ఇతిహాసము వ్యాసుడు రచించాడు. దానికి జయ అనే పేరు పెట్టాడు. ఆ ఇతి హాసము రాయడానికి వ్యాసునికి మూడు సంవత్సరములు పట్టింది. జయ అనే ఇతిహాసము 24,000

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

శ్లోకములతో వ్యాసుని చేత రాయబడినది. దీనిని మూలభారతము అని అనవచ్చును.

తరువాత అర్జునుని మనుమడు పరీక్షిత్తు రాజ్యానికి వచ్చాడు. ఆయన కుమారుడు జనమేజయుడు. ఆయన సర్పయాగం చేసాడు. ఆ యాగమునకు వ్యాసుడు శిష్య సమేతంగా వచ్చాడు.   ఆ యాగము   ఆస్తీకుని చొరవ వలన అర్ధంతరంగా ఆగిపోయింది. ఆ సమయంలో యాగమునకు వచ్చిన ఆహూతులు వ్యాసుని చూచి తమకు ఏదైనా పుణ్య కథ వినిపించమని కోరారు. అప్పుడు జయ ఇతిహాసమును వినిపించమని వ్యాసుడు వైశంపాయనుని ఆదేశించాడు. అప్పుడు జనమేజయుని ఉద్దేశించి వైశంపాయనుడు వ్యాసుని చేత రచింపబడిన జయ ఇతిహాసమును వినిపించాడు. ఆ చెప్పడంలో కొన్ని ఆఖ్యానాలు, ఉపాఖ్యానాలు చేర్చాడు. అప్పుడు అది భారంగా పరిణమించి భారతము అయింది.

వ్యాసుని చేత చెప్పబడిన ఆ భారతాన్ని ఉగ్రశ్రవసుడు అనే సూతి శ్రద్ధగా విన్నాడు. తరువాత కొంత కాలానికి (ఎంత కాలమో తెలియదు. క్రీ.పూ.300 సంవత్సరములో అని విజ్ఞులు అంటారు) నైమిశారణ్యంలో శౌనకుడు ఇంకా ఇతర ఋషులు కలిసి సత్రయాగము నిర్వహించారు. అది పన్నెండేళ్ల పాటు సాగింది. పగలు యాగము. మరి సాయంత్రము హరికథాకాలక్షేపము, పురాణ కాలక్షేపము కావాలి కదా. దాని కోసరం ఎదురు చూస్తూ ఉంటే పైన చెప్పబడిన ఉగ్రశ్రవసుడు అక్కడకు వచ్చాడు. శౌనకుడు మొదలగు ఋషులు ఆయనను ధర్మశాస్త్రము,హరికథా భరితము అయిన కథను వినిపించమని కోరారు. అప్పుడు ఉగ్రశ్రవసుడు అనే సూతి, తాను వైశంపాయనుని ముఖతా విన్న భారతమును వారికి వినిపించాడు. ఆ వినిపించడంలో ఆయన ఎన్నో ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇచ్చాడు. ఎన్నోవ్యాఖ్యానాలు వివరణలు ఇచ్చాడు. మరికొన్ని

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఉపాఖ్యానులు చేర్చాడు. దానితో గ్రంధ విస్తరణ జరిగింది. భారతము కాస్తా మహాభారతము అయింది. కాబట్టి నేడు మనకు అందుబాటులో ఉన్నది ఉగ్రశ్రవసుడు చే చెప్పబడిన మహాభారత ఇతిహాసము.

కాబట్టి మహాభారతము మూడు దశలలో విస్తరించింది అనేది నిర్వివాదాంశము. మొదట రాసినది జయ కావ్యము వ్యాసుడు కర్త. రెండవది వైశంపాయనుడి చే చెప్పబడిన భారతము. మూడవది సూతి చే చెప్పబడిన మహాభారతము. అసలు ఈ జయ కావ్యము వ్యాసుడు రాయడానికి ఆధారము ఏమిటి? ఈ కధ కల్పితమా లేక నిజంగా జరిగిందా! అనేవి జవాబు లేని ప్రశ్నలు. కాని కొన్ని ఆధారాలతో మనం కొంత ఊహించవచ్చును.

ఒకసారి మనము మహాభారత కధను మననం చేసుకుందాము. విచిత్రవీర్యునికి సంతానం లేదు. వ్యాసుని నియోగము వలన సంతానం కలిగింది. వారే ధృతరాష్ట్రుడు, పాండురాజు, విదురుడు. పాండురాజుకు సంతానము లేదు. దేవతల నియోగము వలన అరణ్యములో ధర్మరాజు మొదలగు పంచపాండవులు పుట్టారు. హస్తినలో సుయోధనాదులు జన్మించారు. కుంతి పాండవులను తీసుకొని మునులతో హస్తినకు వెళ్లింది. భీష్మాదులు వారిని ఆదరించారు. రాకుమారులందరూ విద్యాభ్యాసము చేసారు. యువరాజు ఎవరు అన్న ప్రశ్న తలెత్తింది. అంతా ధర్మజుడు అన్నారు. సుయోధనునికి ఇది నచ్చలేదు. ఫలితంగా పాండవులను వారణావతమునకు పంపి వారిని హతమార్చబోయాడు. కాని విదురుని మంత్రాంగంతో పాండవులు బతికి బయటపడ్డారు. తరువాత ద్రౌపదితో వివాహము, హస్తిన ప్రవేశము జరిగాయి.

మరలా రాజ్యము గురించి చర్చ. ఈ సారి రాజ్యవిభజన జరిగింది.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఎందుకూ పనికిరాని ఖాండవ ప్రస్థమును పాండవులకు ఇచ్చి ఏలుకొమ్మన్నారు. పాండవులు దానిని కష్టపడి ఇంద్రప్రస్థంగా మార్చారు.

(ఉదాహరణకు..... 50 ఏళ్ల కిందట హైదరాబాదులో ఉన్న బంజారా హిల్సు, జూబిలీ హిల్సు అనే కొండలు,గుట్టలు ఉన్న ప్రదేశాలు ఖాండవ ప్రస్థము అయితే, నేడు అత్యంత సంపన్న కుటుంబాలు, కళ్లు చెదిరే భవనాలు, ఖరీదైన షాపింగ్ మాల్సు, సామాన్యులు కన్నెత్తి కూడా చూడలేని రెస్టారెంటులు ఉన్న బంజారా హిల్సు జూబిలీ హిల్సు ఇంద్రప్రస్థము అన్నమాట)

నాలుగు దిక్కులు జయించి రాజసూయ యాగము చేసారు. అంతా సుఖంగా ఉన్నారు. ఈ కథ ఆది పర్వము, సభాపర్వములో సగభాగం అయింది.

కథా పరంగా చూస్తే ఇంక చెప్పడానికీ వినడానికీ ఏమీ లేదు. ఎవరి రాజ్యం వారు చేసుకుంటూ సుఖంగా ఉన్నారు. కాని వ్యాసుడు ఊరుకోలేదు. ఏదో ఒక సంఘటన జరగాలి. దుర్ఘటన జరగాలి. అది ఏమిటి! మూల భారతానికి అంటే జయ కావ్యానికి అదే ఆయువు పట్టు కావాలి.

సాధారణంగా ఒక కథ రాయాలన్నా నవల రాయాలన్నా, సినిమా తీయాలన్నా ఒక యదార్ధ సంఘటన ఆధారంగా ఉంటుంది. ఆ సంఘటన చుట్టు పాత్రలు, కథ తిరుగుతుంది.

అలాగే జయ కావ్యంలో ఆ ఆయువు పట్టు ద్యూతము, ద్రౌపదీ వస్త్రాపహరణము. ఈ రెండు సంఘటనలు కథను ఒక మలుపు తిప్పాయి. మరి ఈ సంఘటనకు మూలం ఎక్కడ. అని విచారిస్తే ఋగ్వేదంలో దీనికి

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

మూలందొరుకుతుంది. అదే ద్యూతసూక్తం. ఋగ్వేదంలో ఆరవ సూక్తము.

మం॥ అన్యేజాయాం పరిమృశన్త్యస్య యస్యాగృధద్వేదనేవాజ్య ఉక్షః।
పితామాతా ఏన భ్రాతర ఏన మాహుః నజానీమో నయతాబద్ధమేతమ్॥

యస్య= ఏ జూదరికి

వేదనే= ధనమునందు

వాజీ= బలవంతమగు

అక్షః= పాచిక

అగృధత్= కోరికలను అంటే ఆశలను కలుగజేయుచున్నదో

తస్య అస్య= అటువంటి జూదరి యొక్క

జాయాం= భార్యను

అన్యే= ఇతరులు, తోటి జూదరులు,

పరిమృశన్తి= వస్త్రములను, కేశములను లాగుచున్నారు.

పితా మాతా= ఆ జూదరి తల్లి తండ్రులు

భ్రాతరః= సోదరులు

ఏనం= ఆ జూదరిని గూర్చి

ఆహుః= ఇట్లు చెప్పుచున్నారు

బద్ధమేతం= కట్టబడిన ఈ జూదరిని

నయత= మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు చేయండి.

దీనిని బట్టి ఆ రోజుల్లో జూదంలో ఓడి పోయిన వాని భార్యను ఇతరులు జుట్టు పట్టిలాగి బట్టలు ఊడదీసి అవమానపరుస్తారు అని అర్థం అవుతూ ఉంది.

ఇది ద్యూతమునకు సూచన మాత్రమే.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఈ ద్యూతమునకు సూత్రధారి శకుని. వస్త్రాపహరణముచేసిన వాడు దుశ్శాసనుడు. మరి ఈ పాత్రల సృష్టి ఎలా జరిగింది అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నమవుతుంది. ఇవి కూడా మనకు ఋగ్వేదములో ఉన్నాయి అంటే అతిశయోక్తి కాదు.

ఈ ద్యూతము జరిగింది అని ఋగ్వేదము 10-43-5 సూక్తములో మనకు కనపడుతుంది. పాండవుల యొక్క రాజ్యసర్వస్వమును శత్రువుల పరం చేసిన ద్యూతము అని చెప్పబడింది. పాచికలు వేసిన వాడు శ్వఘ్నిఅని ఆ సూక్తంలో ఉంది. ఆ పేరు శకునిగా మారి పోయింది.

ఈ ద్యూతము గురించి మరొక చోట కూడా చెప్పబడింది. అది ఋగ్వేదము 10-34. ఈ సూక్తమునకు ఋషులు కవషుడు, ఐలూషుడు, మౌజవత అక్షుడు. ఈ మంత్రములో నేను జూదంలో నా భార్యను పణంగా పెట్టాను. నాకు కోపం కానీ, అసూయ గానీ, సిగ్గు కానీ లేదు. అని ఉంది. ఆ మౌజవత అక్షుడే యుధిష్ఠిరుడు అని చెప్తారు.

తరువాత భారతములో ఇంకొక విశేషము ఉంది. అదే ద్రౌపది ఐదుగురు భర్తలను వివాహ మాడటం. ఆ రోజుల్లో బహు భార్యాత్వము అమలులో ఉంది. ధృతరాష్ట్రునకు గాంధారి కాక మరో వందమంది భార్యలున్నారు. అలాగే పాండవులకు ద్రౌపది కాకుండా ఒక్కొక్కరికీ పది మంది భార్యలు ఉన్నారు. అర్జునుడు ఎక్కడకు పోతే అక్కడ ఒకరిని వివాహమాడుతూ ఉన్నాడు. శ్రీకృష్ణునికి ఎనిమిదిమంది భార్యలు. కాని ఎక్కడా ఒకే స్త్రీకి ఐదుగురు భర్తలు లేరు, ఒక్క ద్రౌపదికి తప్ప.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఈ ద్రౌపది ఎవరు? వేదములో ఈమె ప్రసక్తి ఉన్నదా అని విచారిస్తే ఉంది అని అంటారు పెద్దలు. ఋగ్వేదములో 1-167-లో 5, 6 మంత్రములు ఉన్నాయి. అందులో కక్షీవతునికి ఒక కుమార్తె ఉంది. ఆమె పేరు ఘోష. అనేక మంది మరుత్తులకు ఈమె భార్య అయింది. అందుకే భారతంలో కూడా మరుత్తుల(దేవతల) అంశలతో జన్మించిన పాండవులకు ద్రౌపది భార్య అయింది. ఋగ్వేదము 1-122-5 మంత్రములో కక్షీవతుడు తన పుత్రిక ఘోషకు అర్జునుడు భర్త కావాలని ప్రార్థించినట్లు ఉంది. భారతంలో కూడా తన కుమార్తె ద్రౌపదికి అర్జునుడు భర్త కావాలని మత్స్య యంత్రమును ఒక్క అర్జునుడే ఛేధించగలడని, ద్రౌపదీ స్వయంవరమునకు మత్స్యయంత్రమును రూపొందించాడు ద్రుపదుడు.

యోగపరంగా ఆలోచిస్తే కూడా..... భారతములో ద్రౌపది ద్రుపదుని కుమార్తె. ద్రుపద అనే శబ్దమునకు కణుపులు కల వెన్నెముక అని అర్థం కూడా ఉంది. ఆ వెన్నెముక లోనుండి పుట్టినది కుండలినీ శక్తి. ఆ దివ్యశక్తి స్వరూపిణి యే ద్రౌపది. అందుకే ఐదుగురు భర్తలున్న ఆమె మహా పతివ్రత అయింది. అందరికీ పూజనీయురాలు అయింది.

భారతంలో అత్యంత శక్తి వంతమైన పాత్ర అభిమన్యుడు. అభిమన్యుని గురించి 4-16-12 లో ఉదహరింప బడింది. అతడు కుత్సుడు అనే వాని కుమారుడు. ఇంద్రుడు కుత్సుని రక్షించడానికి కుత్సుని కుమారుడైన ఉపమన్యుని రాక్షసుల మీదికి యుద్ధానికి పంపాడు. మరొక మంత్రంలో (1-102-9)లో శత్రుసైన్యములోకి చొచ్చుకుపోతున్న తన కుమారుడు ఉపమన్యుని రక్షించి జయం కలిగించమని కుత్సుడు ఇంద్రుని ప్రార్థించినట్లు ఉంది. ఆ ఉపమన్యుడే భారతంలో అభిమన్యుడు, ఆ కుత్సుడే అర్జునుడు అని చెప్పవచ్చును.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఇక్కడ మరొక విషయం మనం ప్రస్తావించుకోవాలి. కొంచెం విరుద్ధంగా తోచినా ఇది ఇలా చెప్పబడింది. శ్రీ కృష్ణుడు ఇంద్రుని అవతారము. మనకు ఇది కొత్తగా ఉంటుంది. ఇందాక కుత్సుని అర్జునునిగా అనుకున్నాము కదా. ఋగ్వేదంలో ఒక మంత్రం ఉంది. సంవరణుడు అనే మహర్షి కుత్సునకు సారథ్యపమొనర్చుటకు ఇంద్రుని ప్రార్థించే మంత్రము. (ఋ.5-33 లో 2,3 మంత్రములు). అందులో ఇలా ఉంది.

"ఓ ఇంద్రా! మన్త్రపూర్వకములైన మా స్తోత్రములచే నీవు మమ్ములను కాపాడుటకు అశ్వచోదకుడవు కమ్ము..........ఓ వజ్రహస్తా! ప్రసిద్ధమైన కుత్స రథమును అధిష్ఠించి నీవు సారథివగుచు అశ్వములను నడుపుము. " అని ఉంది.

భారతములో చిన్న మార్పుతో అర్జునుడే కృష్ణుని తన రథము నడుపుము అని కోరినట్టు ఉంది. కాబట్టి ఈ విధంగా కృష్ణుడు అర్జునునికి సారథి అయ్యాడు అని ఋగ్వేదములో కూడా ఉంది అని అనడంలో సందేహంలేదు.

ఇదే మాదిరి మనకు భారతములో కనిపించే ధృతరాష్ట్రుడు, గాంధారి, సుయోధనుడు, మొదలగు పాత్రలన్నీ ఋగ్వేదములో ఉన్నాయి.

కావ్యకంఠ శ్రీ వాశిష్ఠ గణపతి ముని గారిచే సంస్కృతములో రచింపబడి శ్రీ గుంటూరు లక్ష్మీకాంతం గారిచే తెలుగులోకి అనువదింప బడిన అత్యద్భుత విమర్శ గ్రంథము భారత చరిత్ర పరీక్ష లో వివరింపబడ్డాయి. నేను పైన చెప్పిన ఋగ్వేద మంత్రములు అన్నీ ఆ గ్రంథములో నుండి గ్రహింపబడినవి. వారికి నా మనఃపూర్వక కృతజ్ఞతాభి వందనములు.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

జయ కావ్యమును వ్యాసుడు రచించాడని, వైశంపాయనుడు దానిని విస్తృతపరచి భారత గ్రంథముగా జనమేజయునికి చెప్పాడని, మరలా దానికి ఆఖ్యానములు, ఉపాఖ్యానములు చేర్చి మహాభారత గ్రంథముగా సూతి అనే ఉగ్రశ్రవసుడు రచించాడని చెప్పుకున్నాము. కాబట్టి ప్రస్తుతము మనము చదువుతున్న సంస్కృత మహాభారతము ఉగ్రశ్రవసుడు రచించినది అని పండితుల అభిప్రాయము. ఈ భారత కథ యథాతథంగా కాకుండా వేరే రూపంలో వేరు వేరు పేర్లతో జరిగింది అనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. కాని ఎప్పుడు జరిగింది అనేది ప్రశ్న.

ఋగ్వేదము దశమ మండలంలో వర్షకామ సూత్రము అని ఉంది. దాని ఋషి దేవాపి. ఈ దేవాపి సూక్తంలో శంతనుడు, దేవాపి, కురువంశమునకు చెందిన సోదరులు అని ఉంది. దేవాపి తపస్సుకు వెళితే శంతనుడు పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు. అప్పుడు ఘోరమైన కరువు వచ్చింది. అప్పుడు దేవాపి శంతనునిచేత యజ్ఞము చేయించాడు. ఈ విషయములన్నీ ఆ సూక్తములో ఉన్నాయి. పైన చెప్పబడిన శంతనుడే కురుపితామహుడు దేవవ్రతునికి (భీష్మునికి) తండ్రి. ఆ సూక్తము దశమ మండలంలో ఉంది. దశమ మండలం ఋగ్వేద కాలము మధ్యలో జరిగింది. కాబట్టి భారత కథ కూడా ఋగ్వేద కాల మధ్యలో జరిగినది అని పండితుల అభిప్రాయము.

అదే కాకుండా అంగిరస ఘోరుడు అనే ఋషికి శ్రీకృష్ణుడు శిష్యుడు అని ఛాందోగ్యోపనిషత్తులో చెప్పబడింది. ఈ అంగిరస ఘోరుడు ఋగ్వేద కర్త. అంగిరస ఘోరునితో పాటు ఆయన కుమారుడు కణ్వుడు, మనుమలు ప్రస్కణ్వుడు, మేధాతిథి, పర్వతుడు, నారదుడు అందరూ ఋగ్వేద మంత్రములు రచించిన వారే. వారందరూ శ్రీ కృష్ణునికి సమకాలీనులు కానీ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

అంతకు ముందు కానీ ఉన్నట్టయితే పాండవులు కూడా అప్పటి వారే కదా. ఈ ప్రకారం కూడా భారత కథ ఋగ్వేదకాలం మధ్యకాలం లో జరిగింది అని చెప్పవచ్చును.

ఋగ్వేద కాలమును క్రీస్తు పూర్వము 4760 సంవత్సరములకు ముందు జరిగిందని నిరూపితమయింది. కాబట్టి దాదాపు క్రీ.పూ. 5000 సంవత్సరముల కిందట భారత కథ జరిగి ఉంటుందని, అంతకన్నా ముందు జరిగే అవకాశము లేదు అని పండితుల అభిప్రాయము.

మరి ఈ భారత కథ రాసినది వ్యాసుడు అని మనందరికీ తెలుసు. కాని ఈ వ్యాసుడు భారత కథలో ఉన్నాడు. అయన కూడా అక్కడక్కడ వస్తూ పోతూ ఉంటాడు. భారత కథలో పరాశరునికి కన్యగా ఉన్నప్పుడు సత్యవతికి పుట్టిన వ్యాసుడు, జయ కావ్యమును రచించిన వ్యాసుడు ఒకరేనా అని సందేహము. భాషను బట్టి మనము కొంత వరకు నిర్ధారింప వచ్చును.

ఋగ్వేదము మధ్యకాలము లో రచించిన ఋగ్వేదసూక్తముల ప్రకారము అప్పటి భాష చాలా కఠినము. మామూలు సంస్కృత పండితులకు కూడా అర్థం కాదు. కాని భారతములో వాడిన భాష మామూలు సంస్కృతము వచ్చిన వారికి కూడా అర్థం అవుతుంది. కాబట్టి భారత కర్త వ్యాసుడు, ఋగ్వేదము మధ్యకాలములో ఉన్న వ్యాసుడు ఒకటి కావడం అసంభవం అని పండితుల అభిప్రాయము. వ్యాసుని తండ్రి పరాశరుడు కూడా ఋగ్వేద మధ్య కాలము నాటి వాడే. ఎందుకంటే పరాశరుని కి చెందినవి ఋగ్వేదములో 9 సూక్తములు ఉన్నాయి.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఇంక జయ కావ్యమును వ్రాసిన వ్యాసుని గురించి చర్చిద్దాము. వ్యాసుడు రాసిన జయ కావ్యములో ఈ నాడు మనము చదువుకుంటున్న భగవద్గీత ఈ రూపంలో లేదు. క్లుప్తంగా ఉంది. ఎందుకంటే భగవద్గీత ముఖ్యంగా ఉపనిషత్తుల మీద ఆధార పడి రచించబడింది. అందువలన, జయ కావ్య కర్త వ్యాసుడు ఉపనిషత్తుల ముందు కాలము వాడని, వేదకాలము తరువాతి వాడని పండితుల అభిప్రాయము. దీనికి కారణం ఉంది. వేదాంగములలో జ్యోతిషము ఒక అంగము. అది క్రీ.పూ.1100 సంవత్సరములకు కొంచెము అధికము. అప్పటికే ఉపనిషత్తులు రచింపబడ్డాయి. అంతకు ముందే వ్యాసుడు జయ కావ్యమును రచించాడు. అనగా జయ కావ్యమును రచించిన వ్యాసుడు క్రీ.పూ.1500 కంటే తరువాతి వాడు కాడు అని చెప్పవచ్చును. కాబట్టి జయ కావ్యమునకు, క్రీ.పూ.300 సంవత్సరములో సూతి చే రచింపబడిన మహాభారతమునకు మధ్య దాదాపు 1200 సంవత్సరములు గడిచిపోయాయి అన్ని కావ్యకంఠ శ్రీ వాశిష్ఠముని గారి అభిప్రాయము.

జయ కావ్యమును భారతముగా తీర్చి దిద్దిన వాడు వైశంపాయనుడు. ఈ వైశంపాయనుడు ఎప్పటి వాడు? మనకు తెలిసి నంతవరకూ వైశంపాయనుడు వ్యాసుని శిష్యుడు. ఆ వైశంపాయనుడు జనమేజయుడు చేసిన సర్పయాగ సందర్భంలో వ్యాసుని ఆదేశం మేరకు భారత కథను జనమేజయునికి వినిపించాడు. కాని వేదముల ప్రకారము, చారిత్రక ఆధారముల ప్రకారం వాస్తవాలు వేరుగా ఉన్నాయని పండితుల అభిప్రాయము. వైశంపాయనుడు క్రీ.పూ.1000 సంవత్సరములకు అటు ఇటుగా ఉన్నాడు. అంటే పాణిని కంటే ముందు వాడు. వైశంపాయనుడు భారత కథను చెప్పగా విన్న జనమేజయుడు కూడా కురువంశమునకు చెందిన వాడే కానీ అర్జునుని ముని మనుమడు కాజాలడు. కేవలం ఆ సంతతికి చెందిన వాడు మాత్రమే. అదే ప్రకారంగా వైశంపాయనుడు కూడా వ్యాసుని పరంపరా శిష్యుడు కాని

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

వ్యాసుని శిష్యుని కాడు. ఈ నిర్ణయానికి రావడానికి కావ్యకంఠ శ్రీ వాశిష్టగణపతిముని శ్రేష్టులు తా ము రచించిన భారత చరిత్ర పరీక్షలో ఎన్నో కారణములు ఉదాహరణములు ఇచ్చారు.

ఇంక ప్రస్తుతము మనకు అందుబాటులో ఉన్న మహాభారత సంహిత ఉగ్రశ్రవసుడు అనే సూత పౌరాణికుడు రచించినది. ఈ మహాభారతము క్రీ.పూ. మూడవ శతాబ్దములో రచింప బడినది అని చెబుతారు. ఎందుకంటే మహాభారతములో కలికాలము గురించి చెప్పినపుడు బౌద్ధస్తూప నిర్మాణము గురించి ప్రస్తావించారు. బౌద్ధస్తూపములు అశోకుడు క్రీ.పూ.274 తరువాత నిర్మించారని చారిత్రక ఆధారాలు. కాబట్టి మహాభారత రచన దాని తరువాత జరిగి ఉండాలి. ఇంకొక ఆధారము ఏమిటంటే మహాభారత రచనలో రాసుల గురించి ప్రస్తావన లేదు. మన దేశానికి రాసుల గురించిన జ్ఞానము యవనుల రాక తరువాతనే కలిగింది. యవనులు మన దేశానికి క్రీ.పూ.150 లో వచ్చినట్టు చారిత్రక ఆధారాలు ఉన్నాయి. కాబట్టి మహాభారత రచన అంతకు ముందే జరిగి ఉండాలి. దీనిని బట్టి మహాభారతము సూతి చేత క్రీ.పూ.3 వ శతాబ్దములో రచించబడింది అని చెప్పవచ్చును . అప్పటికి బౌద్ధము మంచి ఉచ్ఛస్థితిలో ఉంది. సనాతన ధర్మము అడుగంటి పోయింది. వేదములు, ఉపనిషత్తులు సామాన్య జనులకు అందుబాటులో లేవు. ఎన్నో ఆంక్షలు. అందుకని, మరలా సనాతన ధర్మము పునరుద్ధరించుటకు, సామాన్య జనము చదువుకొనుటకు వీలుగా ఒక మహత్తర గ్రంధ రచన అవసరమైనది. అప్పటికే వ్యాసుని జయ కావ్యము, వైశంపాయనుని భారతము వ్యాప్తి లో ఉన్నందున, సూతి వాటిని విస్తృత పరిచి, అనేకానేక ఆఖ్యానములను, ఉపాఖ్యానములను, నీతి శాస్త్ర విషయములను చేర్చి మహాభారత కథ రచించాడు . అందుకే మహాభారతము ధర్మ జిజ్ఞాసువులకు ధర్మశాస్త్రముగానూ, రాజనీతి వేత్తలకు నీతి శాస్త్రముగానూ, బ్రహ్మ జిజ్ఞాసువులకు జ్ఞాన శాస్త్రముగానూ, యోగ పరంగా

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఆలోచించే వారికి యోగశాస్త్రముగానూ, భగవద్భక్తులకు భక్తిని బోధించే శాస్త్రము గానూ, కేవలం కథాశ్రవణంతో తృప్తి పడేవారికి అనేక చిత్ర విచిత్ర కథలతోనూ, మహాభారతము విరాజిల్లింది. అందరూ చదవడానికి, ఆమోదించడానికి ఆస్కారమయింది.

ఈ విషయములన్నీ నేను మహనీయులు కావ్యకంఠ శ్రీ వాశిష్ఠ గణపతి మునీంద్రుల వారు రచించిన భారత చరిత్ర పరీక్ష అను ఉద్గ్రంధము నుండి సేకరించి మీకు అందించాను. వారికి నా మనఃపూర్వక కృతజ్ఞతాభి వందనములు.

అంతే కాకుండా, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము వారు మహాభారతమును 15 భాగములుగా, అనేక పీఠికలు, కథా సంగ్రహములు, ప్రతిపదార్థము, తాత్పర్య, విశేషార్థములతో సహా ప్రచురించారు. ఆదిపర్వము మొదటి భాగమునకు పూజ్యులు ఆచార్య జి.వి.సుబ్రహ్మణ్యం గారు పీఠిక రాసారు. అందులో కొన్ని భాగములను మీ సౌకర్యార్థము ఇక్కడ పొందు పరుస్తాను.

“కురుక్షేత్రయుద్ధం 5000 సంవత్సరాల క్రితం జరిగిందని జనశ్రుతి ప్రసిద్ధంగా ఉన్నది. కాని చరిత్రకారులు చెప్పే కాల నిర్ణయాలు క్రీ.పూ.14 వ శతాబ్దంనుండి 32వ శతాబ్దం వరకూ వేలాడుతూ ఉన్నాయి. అయితే శ్రీవేదవ్యాస్ ఐ. ఏ.యస్ గారు చేసిన కాలనిర్ణయం ప్రకారం కురుక్షేత్ర యుద్ధం క్రీ.పూ.1328 సం॥లో జరిగింది. మహాభారతంలోని అంతర్గత సాక్ష్యాలతోనూ, యుధిష్ఠిర జనమేజయుల పేర్లతో కనపడుతున్న శాసనాధారాలతోనూ, మరికొన్ని చారిత్రక పరిస్థితులతోనూపరిశీలించిన తరువాత ఆ సంవత్సరంలో యుద్ధం జరిగి ఉంటుందని అనేకమంది ఇప్పుడు విశ్వసిస్తున్నారు. ఆ కాలాన్ని

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

బట్టి కురుక్షేత్రయుద్ధం జరిగి దాదాపు అయిదు వేల ఏండ్లు అయి ఉంటుంది అని అనటంలో కూడా కొంత సామంజస్యం కనపడుతున్నది.

కురుక్షేత్ర యుద్ధానికి ప్రత్యక్ష సాక్షి కృష్ణద్వైపాయనుడు. ఒక విధంగా ఆయన కురువంశాన్ని నిలిపినవాడు కూడా. ఆయనకు ఆ వంశచరిత్ర ఆమూలాగ్రంగా తెలుసు. అందుకే ఆయన ఆ ఇతిహాసాన్ని నిర్మించడానికి ఉత్తమ అధికారి. అంతకు మించి ఆయన మహర్షి, ద్రష్ట, స్రష్ట. అయితే ఆయన జయ కావ్యాన్ని ఎప్పుడు రచించి ఉండి ఉంటాడన్నది ఒక పెద్ద ప్రశ్న. జయాన్ని లోకంలో ప్రచారం చేయటానికి తన శిష్యులైన పైల, వైశంపాయన, సుమంత, జైమినులనే శిష్యులను నియోగించాడు. వారు దాన్ని భారతంగా పెంచారు. ఆ తరువాత సూతుడు (సౌతి) మహాభారతంగా విస్తృతపరిచాడు. వ్యాసుడు రచించిన జయ కావ్యాన్ని గురించి అర్జునునికి మూడవ తరంవాడైన జనమేజయుడి కాలంలో మొదట వినవస్తున్నది. వైశంపాయనుడు దానిని వినిపిస్తూ ఉపాఖ్యానాలతో పెంచాడు. అశ్వలాయన గృహ్యాసూత్రాలలో "భారత, మహాభారతాచార్యాః" అని వ్యాసశిష్యులైన పైల, వైశంపాయన సుమంతులను కీర్తించడం గమనిస్తే వారి కాలంలో జయకావ్యం, భారతంగా, మహాభారతంగా మారిన విషయం ధృవపడుతున్నది. ఆ తరువాత భారతాన్ని శౌనకాదులకు వినిపించిన సూతుడు వ్యాసశిష్యుడైన రోమహర్షుణుని కుమారుడే. భారతం మహాభారతం కావటానికి మరొక తరం కాలం గడిచి ఉంటుంది. లేదా వైశంపాయనుని తరంలోనే భారతం మహాభారతం కాగా, దానిని సూతుడు మరీ పెంచి ఉంటాడు. ఈ విధంగా శ్రోతృజనాపేక్షలకు అనుగుణంగా పెరుగుతూ వచ్చిన సమగ్ర మహాభారత నిర్మాణం క్రీ.పూ.3 వ శతాబ్దం వరకూ సాగి ఉండవచ్చునని చరిత్రకారులు భావిస్తున్నారు.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

జయ కావ్యం మహాభారత రూపం తాల్చే నడిమి కాలంలో అందులో చేరిన అనేకాంశాలు ఆయాకాలాలలో తలయెత్తిన సామాజిక జీవన ధర్మాలను గురించిన మీమాంసలకు సమాధానాలై ఉంటాయి. క్రీ.పూ.3వ శతాబ్దానికి ముందే భారత దేశంలో ప్రవర్తిల్లి ఉన్న వేద సంస్కృతి మ్లేచ్ఛుల దండయాత్రలతో క్రొత్త సమస్యల నెదుర్కొన్నది. ప్రకృతి ఆరాధన, యజ్ఞయాగాది క్రతువులు క్రమంగా సన్నగిల్లటంతో వాటిని గురించిన అనేక ప్రశ్నలు ప్రజలలో రేకెత్తాయి. ఇంద్ర, వరుణాగ్ని సూర్యుల వంటి ప్రకృతి దేవతల స్థానంలో విష్ణు, రుద్ర, దేవీ మూర్తులు వెలసి వారి వారి శాఖలను విస్తరింప చేయటం మొదలు పెట్టాయి. ఆ తరువాత క్రమంగా జైన బౌద్ధ మతాలు దేశమంతా వ్యాపించాయి. మహారాజులు చక్రవర్తులు వైదిక ధర్మం వదిలి జైన బౌద్ధాలను స్వీకరించి వాటి ప్రచారానికి తోడ్పడ్డారు. దానితో వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు, యజ్ఞయాగాది కర్మవిధానాలూ శిథిలమైపోసాగాయి. వేద ధర్మాన్ని ఆశ్రయించిన వ్యవస్థలు సడలిపోవటంతో బాగా దెబ్బతిన్నది గార్హస్థ్యాశ్రమ ధర్మం. జైన బౌద్ధాల వలన సమాజంలో సన్న్యాసులకు, సన్న్యాసినులకు గౌరవం పెరిగింది. అది ఆశ్రమ ధర్మంగా కాక మతధర్మంగా పరిణమించింది. పరిణత చిత్త సంస్కారం లేకుండా సన్న్యాసాన్ని స్వీకరించిన వారు దానికి న్యాయం చేయలేకపోగా, వ్యవస్థకు కీడు చేయవచ్చును. వేదధర్మంలో సమాజవ్యవస్థకు గార్హస్థ్య ధర్మమే పునాదిగా పేర్కొనటం ప్రసిద్ధం. జైన బౌద్ధాల ప్రాబల్యం వలన దెబ్బతిన్న కుటుంబ వ్యవస్థను, వేదధర్మాన్నీ పునరుద్ధరించుకోవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. ఆ సామాజికమైన ధర్మపునరుద్ధరణ ఉద్యమంలో భాగంగా వేదవ్యాస మహర్షి రచించిన జయ కావ్యాన్ని ఆయన శిష్యులు బలమైన వాఙ్మయ సాధనంగా వాడుకొన్నారు. జయకావ్యానికి ముందున్న వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, బ్రాహ్మణాలు, పురాణాలు మొదలైన సాహిత్య శాఖలు వేద ధర్మాన్ని విపులంగా వివరించి ఉన్నాయి. ఆ తాత్పర్యాన్నంతా ఒక ఇతిహాసంలో ఇమిడ్చి మిత్రసమ్మితంగా చెప్పవలసిన అవసరమూ, కాలానుగుణమైన ధర్మ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

సమన్వయాలు చేయవలసిన ఆగత్యమూ ఏర్పడింది. అందువలననే మహాభారతం పంచమ వేదంగా రూపొందింపబడింది.

శ్రుతులలో చెప్పబడిన తత్త్వాలకు ఆయా యుగాలకూ, కాలాలకూ అనుగుణంగా ఆచరణయోగ్యమైన ధర్మసూత్రాలను ప్రతిపాదించేవి స్మృతి గ్రంథాలు. వాటిల్లో మొదటిది మనుస్మృతి. ఆ తరువాత గౌతముడు, వసిష్టుడు, నారదుడు, ఆపస్తంభుడు మొదలైన వారు రచించిన ధర్మసూత్రాలు ప్రసిద్ధాలు. మనుస్మృతి కంటే ముందే పుట్టిన జయకావ్యంలో క్రమంగా ఆ యా స్మృతి గ్రంథాలలో అంశాలన్నీ చేరి దాన్ని భారతంగా, మహాభారతంగా మార్చి ఆయాకాలాల ప్రజలకు అనుగుణమైన ధార్మికజీవన సూత్రాలను అందిస్తూ వచ్చాయన్నమాట! స్మృతుల కంటే ముందు పుట్టి, స్మృతుల నన్నింటినీ తనలో యథావకాశంగా ఇముడ్చుకొని, విశ్వశ్రేయస్సు కోసం విశ్వరూపాన్ని తాల్చిన ఇతిహాసం మహాభారతం."
(పై విషయములు... తి.తి.దేవస్థానం వారు ప్రచురించిన కవిత్రయ విరచిత శ్రీమదాంధ్ర మహాభారతము ఆది పర్వము మొదటి భాగమునకు, బ్రహ్మశ్రీ జి.వి.సుబ్రహ్మణ్యం గారిచే రాయబడిన పీఠికలో నుండి సేకరింపబడినవి.)

చివరిగా ఒక్క మాట. మనము అందరమూ మహాభారతము చదువు కున్నాము కాబట్టి దాని పుట్టుపూర్వోత్తరముల గురించి తెలుసుకోవడం అవసరం కాబట్టి ఈ విషయములు అన్ని సేకరించి మీకు తెలియ పరిచాను. ఇప్పటి వరకూ మనము చదివిన మహాభారతములో ఎన్నో నీతికి సంబంధించిన విషయాలు ఉన్నాయి. నారదుడు ధర్మరాజుకు చెప్పినవి, విదుర నీతులు, యక్షప్రశ్నలు, భీష్ముడు ధర్మరాజుకు చెప్పిన నీతి కథలు, చివరగా ప్రపంచము మొత్తమూ ఆరాధించి శ్లాఘిస్తున్న శ్రీ కృష్ణార్జున సంవాదమైన భగవద్గీత..... ఇలాంటికి ఎన్నో ఉన్నాయి. ఇందులో ఉన్న ఏ ఒక్క విషయమైనా మనము

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ఆచరించగలిగితే మన జీవితాలు ధన్యము అవుతాయి.

ఉదాహరణకు భగవద్గీతలో మొట్ట మొదటి శ్లోకము. అందులో మొట్ట మొదటి రెండు పదాలు. ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే..... అనగా ధర్మక్షేత్రమయిన కురుక్షేత్రమందు.... అని అర్థము. కురు క్షేత్రము అంటే కురుభూమి. అక్కడ ఎందరో మునులు ఆశ్రమాలు నిర్మించుకొని తపస్సు చేసుకుంటున్నారు. ఎందు కంటే బలరాముడు, సుయోధనుడు, భీముడు గదాయుద్ధము ఎక్కడ చేస్తున్నారు అని కనుక్కోడానికి కురుక్షేత్రంలో ఉన్న ముని వాటికలలో విచారించి తెలుసుకున్నాడు అని ఉంది. కాబట్టి మహాభారత యుద్ధము జరగక ముందు అది ధర్మక్షేత్రము. అన్నదమ్ములు కొట్టుకోడానికి ఆ ప్రదేశాన్ని ఎంచు కున్నారు. అప్పుడు అది యుద్ధ రంగమయింది.

ప్రతి మనిషీ పుట్టగానే అతని మనసు ధర్మక్షేత్రమే. ఏమీ తెలియవు. ఆ పసి మనసులో రాగద్వేషాలు, సుఖదుఃఖాలు ఉండవు. కాల క్రమేణా నేను... నువ్వు, ఇది నాది ...అది నీది, నాది నీకు ఇవ్వను, నీది నాక్కావాలి, ఇలాంటి రాగద్వేషాలు మనిషిలో ప్రబలుతాయి. తనకు ఏమీ తెలియక పోయినా అంతా తనకు తెలుసు అనుకుంటాడు. ధర్మక్షేత్రంగా ఉన్న మనసును మనిషి కావాలని తనకు తానుగా కురుక్షేత్రంగా మార్చుకుంటాడు.

పెద్దల మాట వినడం వల్ల, మహా భారతం లాంటి గ్రంథాలు చదవడం వల్ల, సత్సంగాల వల్ల, నిరంతర భగవధ్యానం వల్ల, అవినీతికి దూరంగా ఉండటం వల్ల, కొంత వరకైన మన మనస్సును ధర్మక్షేత్రంగా ఉంచుకోగల అవకాశము ఉంది.

ఆ ప్రక్రియలో భాగంగానే అందరూ చదవాలనీ, అందరికీ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

అందుబాటులో ఉండాలనీ, అందరికీ అర్థం కావాలనే తలంపుతో ఈ మహాభారత ఇతిహాసాన్ని సరళమైన తెలుగులో రాసాను. ఇది చదివి ఏ కొంతమందైనా తమ మనసులను ధర్మక్షేత్రాలుగా మార్చుకోగలిగితే నా కృషి సార్థకమవుతుంది అని నా ఆకాంక్ష.

మీ అందరికీ ఆ భగవంతుడు ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములను ప్రసాదించాలని మనసారా కోరుకుంటూ....

భవదీయుడు

యం.వి.సుబ్రహ్మణ్యం.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com